

Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018

2018 dccc 2

RHAN 2

ANGHENION DYSGU YCHWANEGOL

PENNOD 2

CYNLLUNIAU DATBLYGU UNIGOL

Llunio a chynnal cynlluniau datblygu unigol

10 Cynlluniau datblygu unigol

At ddibenion y Ddeddf hon, dogfen sy'n cynnwys y canlynol yw cynllun datblygu unigol—

- (a) disgrifiad o anghenion dysgu ychwanegol person;
- (b) disgrifiad o'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol y mae anhawster dysgu neu anabledd y person yn galw amdani;
- (c) unrhyw beth arall sy'n ofynnol neu sydd wedi ei awdurdodi gan neu o dan y Rhan hon.

11 Dyletswydd i benderfynu: ysgolion a gynhelir a sefydliadau addysg bellach

- (1) Pan fo'n cael ei dwyn i sylw corff llywodraethu ysgol a gynhelir yng Nghymru neu pan fo'n ymddangos iddo fel arall y gall fod gan blentyn neu berson ifanc sy'n ddisgybl cofrestredig yn yr ysgol anghenion dysgu ychwanegol, rhaid iddo benderfynu a oes gan y plentyn neu'r person ifanc anghenion dysgu ychwanegol, oni bai bod unrhyw un neu ragor o'r amgylchiadau yn is-adran (3) yn gymwys.

Statws This is the original version (as it was originally enacted).

- (2) Pan fo'n cael ei dwyn i sylw corff llywodraethu sefydliad yn y sector addysg bellach yng Nghymru neu pan fo'n ymddangos iddo fel arall y gall fod gan berson ifanc sydd wedi ymrestru'n fyfyrwr yn y sefydliad anghenion dysgu ychwanegol, rhaid iddo benderfynu a oes gan y person ifanc anghenion dysgu ychwanegol, oni bai bod unrhyw un neu ragor o'r amgylchiadau yn is-adran (3) yn gymwys.
- (3) Yr amgylchiadau yw—
- (a) bod cynllun datblygu unigol yn cael ei gynnal ar gyfer y plentyn neu'r person ifanc o dan y Rhan hon;
  - (b) bod y corff llywodraethu wedi penderfynu o'r blaen a oes gan y plentyn neu'r person ifanc anghenion dysgu ychwanegol a bod y corff llywodraethu wedi ei fodloni—
    - (i) nad yw anghenion y plentyn neu'r person ifanc wedi newid yn sylweddol ers i'r penderfyniad hwnnw gael ei wneud, a
    - (ii) nad oes gwybodaeth newydd sy'n effeithio'n sylweddol ar y penderfyniad hwnnw;
  - (c) bod y penderfyniad yn ymwneud â pherson ifanc ac nad yw'r person ifanc yn cydsynio i'r penderfyniad gael ei wneud;
  - (d) bod y plentyn neu'r person ifanc yn ddisgybl cofrestredig neu'n fyfyrwr ymrestredig mewn sefydliad arall (a bod y sefydliad hwnnw yn ysgol neu'n sefydliad yn y sector addysg bellach) a bod awdurdod lleol yn gyfrifol am y plentyn neu'r person ifanc;
  - (e) bod awdurdod lleol yn Lloegr yn cynnal cynllun AIG ar gyfer y plentyn neu'r person ifanc.
- (4) Os yw'r corff llywodraethu yn penderfynu nad oes gan y plentyn neu'r person ifanc anghenion dysgu ychwanegol rhaid iddo hysbysu'r plentyn neu'r person ifanc ac, yn achos plentyn, rhiant y plentyn am—
- (a) y penderfyniad, a
  - (b) y rhesymau dros y penderfyniad.
- (5) Nid yw'r adran hon yn gymwys i blentyn sy'n derbyn gofal gan awdurdod lleol (gweler adran 17 (dyletswydd i atgyfeirio mater i awdurdod sy'n gofalu am blentyn)), oni bai bod y plentyn yn ardal awdurdod lleol yn Lloegr.

12 Dyletswyddau i lunio a chynnal cynlluniau: ysgolion a gynhelir a sefydliadau addysg bellach

- (1) Os yw corff llywodraethu yn penderfynu o dan adran 11 fod gan blentyn neu berson ifanc anghenion dysgu ychwanegol, rhaid iddo—
- (a) llunio cynllun datblygu unigol ar ei gyfer, oni bai bod unrhyw un neu ragor o'r amgylchiadau yn is-adran (2) yn gymwys, a
  - (b) cynnal y cynllun, oni bai bod yr amgylchiadau ym mharagraff (b) neu (d) o is-adran (2) yn gymwys.
- (2) Yr amgylchiadau yw—
- (a) bod y corff llywodraethu yn ystyried bod gan y plentyn neu'r person ifanc anghenion dysgu ychwanegol—
    - (i) a all alw am ddarpariaeth ddysgu ychwanegol na fyddai'n rhesymol i'r corff llywodraethu ei sicrhau,

- (ii) na all y corff llywodraethu bennu eu graddau neu eu natur yn ddigonol, neu
  - (iii) na all y corff llywodraethu bennu darpariaeth ddysgu ychwanegol ar eu cyfer yn ddigonol,
- a bod y corff llywodraethu yn atgyfeirio achos y plentyn neu'r person ifanc i'r awdurdod lleol sy'n gyfrifol am y plentyn neu'r person ifanc i'r awdurdod benderfynu yn ei gylch o dan adran 13(1);
- (b) bod y cynllun yn ymwneud â pherson ifanc ac nad yw'r person ifanc yn cydsynio i'r cynllun gael ei lunio neu ei gynnal;
  - (c) bod y corff llywodraethu yn gofyn i awdurdod lleol yn Lloegr sicrhau asesiad o dan adran 39(1) o [Ddeddf Plant a Theuluoedd 2014 \(p. 6\)](#) a bod yr awdurdod, yn rhinwedd y cais neu fel arall, yn gyfrifol am y plentyn neu'r person ifanc (o fewn yr ystyr a roddir gan adran 24(1) o'r Ddeddf honno);
  - (d) bod awdurdod lleol yn Lloegr yn cynnal cynllun AIG ar gyfer y plentyn neu'r person ifanc.
- (3) Pan fo corff llywodraethu ysgol a gynhelir wedi ei gyfarwyddo i lunio a chynnal, neu i gynnal, cynllun datblygu unigol ar gyfer person o dan adran 14(2)(b), 14(4) neu 27(6)(a), rhaid i'r corff llywodraethu lunio a chynnal, neu gynnal, y cynllun (yn ôl y digwydd), oni bai bod yr amgylchiadau ym mharagraff (b) neu (d) o is-adran (2) yn gymwys.
- (4) Pan fo corff llywodraethu sefydliad yn y sector addysg bellach wedi cytuno i gais o dan adran 36(2) i ddod yn gyfrifol am gynnal cynllun datblygu unigol ar gyfer person ifanc, neu pan fo Gweinidogion Cymru wedi penderfynu o dan adran 36(4) y dylai'r corff llywodraethu gynnal y cynllun, rhaid i'r corff llywodraethu gynnal y cynllun oni bai bod yr amgylchiadau ym mharagraff (b) neu (d) o is-adran (2) yn gymwys.
- (5) Os yw'r corff llywodraethu, yn dilyn cais o dan is-adran (2)(c), yn cael ei hysbysu gan yr awdurdod lleol yn Lloegr nad yw'n ofynnol iddo sicrhau cynllun AIG ar gyfer y plentyn neu'r person ifanc, rhaid i'r corff llywodraethu lunio a chynnal cynllun datblygu unigol ar gyfer y plentyn neu'r person ifanc, oni bai bod yr amgylchiadau ym mharagraff (b) neu (d) o is-adran (2) yn gymwys.
- (6) Rhaid i gorff llywodraethu sy'n llunio neu'n cynnal cynllun datblygu unigol ar gyfer plentyn neu berson ifanc—
- (a) ystyried a ddylai darpariaeth ddysgu ychwanegol gael ei darparu yn Gymraeg i'r plentyn neu'r person ifanc, a
  - (b) os yw'n penderfynu y dylai math penodol o ddarpariaeth ddysgu ychwanegol gael ei ddarparu yn Gymraeg, bennu yn y cynllun y dylai gael ei ddarparu yn Gymraeg.
- (7) Rhaid i gorff llywodraethu—
- (a) sicrhau'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol a ddisgrifir mewn cynllun datblygu unigol y mae'n ei gynnal o dan y Rhan hon, a
  - (b) os yw'r cynllun yn pennu y dylai math penodol o ddarpariaeth ddysgu ychwanegol gael ei ddarparu yn Gymraeg, gymryd pob cam rhesymol i sicrhau ei fod yn cael ei ddarparu yn Gymraeg i'r plentyn neu'r person ifanc.

13 Dyletswydd i benderfynu: awdurdodau lleol

- (1) Pan fo'n cael ei dwyn i sylw awdurdod lleol neu pan fo'n ymddangos iddo fel arall y gall fod gan blentyn neu berson ifanc y mae'n gyfrifol amdano anghenion dysgu

ychwanegol, rhaid i'r awdurdod benderfynu a oes gan y plentyn neu'r person ifanc anghenion dysgu ychwanegol, oni bai bod unrhyw un neu ragor o'r amgylchiadau yn is-adran (2) yn gymwys.

(2) Yr amgylchiadau yw—

- (a) bod cynllun datblygu unigol yn cael ei gynnal ar gyfer y plentyn neu'r person ifanc o dan y Rhan hon;
- (b) bod yr awdurdod lleol wedi penderfynu o'r blaen a oes gan y plentyn neu'r person ifanc anghenion dysgu ychwanegol a'i fod wedi ei fodloni—
  - (i) nad yw anghenion y plentyn neu'r person ifanc wedi newid yn sylweddol ers i'r penderfyniad hwnnw gael ei wneud, a
  - (ii) nad oes gwybodaeth newydd sy'n effeithio'n sylweddol ar y penderfyniad hwnnw;
- (c) bod adran 11(1) yn gymwys a bod yr awdurdod lleol wedi ei fodloni bod penderfyniad ynghylch pa un a oes gan y plentyn neu'r person ifanc anghenion dysgu ychwanegol ai peidio yn cael ei wneud o dan yr adran honno;
- (d) bod y penderfyniad yn ymwneud â pherson ifanc ac nad yw'r person ifanc yn cydsynio i'r penderfyniad gael ei wneud;
- (e) bod y penderfyniad yn ymwneud â pherson ifanc—
  - (i) sy'n fyfyrwr ymrestredig mewn sefydliad yn y sector addysg bellach yng Nghymru, a
  - (ii) nad yw hefyd wedi ymrestru'n fyfyrwr mewn sefydliad arall yn y sector addysg bellach neu'n ddisgybl cofrestredig mewn ysgol,
 ac na wnaed cais mewn cysylltiad â'r person ifanc i'r awdurdod lleol o dan adran 12(2)(a).

(3) Os yw'r awdurdod lleol yn penderfynu nad oes gan y plentyn neu'r person ifanc anghenion dysgu ychwanegol rhaid iddo hysbysu'r plentyn neu'r person ifanc ac, yn achos plentyn, rhiant y plentyn, am—

- (a) y penderfyniad, a
- (b) y rhesymau dros y penderfyniad.

(4) Nid yw'r adran hon yn gymwys i blentyn sy'n derbyn gofal gan awdurdod lleol (gweler adrannau 17 (dyletswydd i atgyfeirio mater i awdurdod sy'n gofalu am blentyn) ac 18 (dyletswydd i benderfynu a oes gan blentyn sy'n derbyn gofal anghenion dysgu ychwanegol)).

14 Dyletswyddau i lunio a chynnal cynlluniau: awdurdodau lleol

(1) Mae'r ddyletswydd yn is-adran (2) yn gymwys os yw awdurdod lleol yn gyfrifol am blentyn neu berson ifanc ac—

- (a) yn achos plentyn, os yw'r awdurdod lleol yn penderfynu o dan adran 13 fod gan y plentyn anghenion dysgu ychwanegol,
- (b) yn achos person ifanc sy'n ddisgybl cofrestredig mewn ysgol a gynhelir yng Nghymru neu sydd wedi ymrestru'n fyfyrwr mewn sefydliad yn y sector addysg bellach yng Nghymru, os yw'r awdurdod lleol yn penderfynu o dan adran 13 fod gan y person ifanc anghenion dysgu ychwanegol, neu
- (c) yn achos unrhyw berson ifanc arall, os yw'r awdurdod lleol—
  - (i) yn penderfynu o dan adran 13 fod gan y person ifanc anghenion dysgu ychwanegol, a

- (ii) yn penderfynu yn unol â rheoliadau o dan adra 46 fod angen llunio a chynnal cynllun o dan yr adran hon ar gyfer y person ifanc i ddiwallu ei anghenion rhesymol am addysg neu hyfforddiant.
- (2) Rhaid i'r awdurdod lleol—
  - (a) llunio a chynnal cynllun datblygu unigol ar gyfer y plentyn hwnnw neu'r person ifanc hwnnw, neu
  - (b) os yw'r plentyn neu'r person ifanc yn ddisgybl cofrestredig, neu i fod yn ddisgybl cofrestredig, mewn ysgol a gynhelir yng Nghymru a bod yr awdurdod yn ystyried ei bod yn briodol—
    - (i) llunio cynllun datblygu unigol a chyfarwyddo corff llywodraethu'r ysgol i gynnal y cynllun, neu
    - (ii) cyfarwyddo corff llywodraethu'r ysgol i lunio a chynnal cynllun.
- (3) Ond nid yw'r ddyletswydd yn is-adran (2) yn gymwys os yw'r cynllun yn ymwneud â pherson ifanc ac nad yw'r person ifanc yn cydsynio i'r cynllun gael ei lunio neu ei gynnal.
- (4) Caiff awdurdod lleol sy'n cynnal cynllun datblygu unigol ar gyfer plentyn neu berson ifanc sy'n ddisgybl cofrestredig mewn ysgol a gynhelir yng Nghymru gyfarwyddo corff llywodraethu'r ysgol i gynnal y cynllun.
- (5) Rhaid i awdurdod leol sy'n llunio neu'n cynnal cynllun datblygu unigol ar gyfer plentyn neu berson ifanc, neu sy'n ailystyried cynllun o dan adran 27—
  - (a) ystyried a ddylai darpariaeth ddysgu ychwanegol gael ei darparu yn Gymraeg i'r plentyn neu'r person ifanc, a
  - (b) os yw'n penderfynu y dylai math penodol o ddarpariaeth ddysgu ychwanegol gael ei ddarparu yn Gymraeg, bennu yn y cynllun y dylai gael ei ddarparu yn Gymraeg.
- (6) Os na ellir diwallu anghenion rhesymol plentyn neu berson ifanc am ddarpariaeth ddysgu ychwanegol oni bai bod awdurdod lleol hefyd yn sicrhau darpariaeth o'r math a grybwyllir yn is-adran (7), rhaid i'r awdurdod gynnwys disgrifiad o'r ddarpariaeth arall honno yn y cynllun.
- (7) Y mathau o ddarpariaeth yw—
  - (a) lle mewn ysgol benodol neu sefydliad arall;
  - (b) bwyd a llety.
- (8) O ran y ddyletswydd yn is-adran (6)—
  - (a) nid yw'n gymwys i le mewn ysgol benodol neu sefydliad arall nad yw'n ysgol a gynhelir yng Nghymru os nad yw'r person neu'r corff sy'n gyfrifol am dderbyniadau i'r ysgol neu'r sefydliad arall yn cydsynio;
  - (b) mae'n ddarostyngedig i'r dyletswyddau yn adrannau 55, 56(3) a 59.
- (9) Os yw'r ddyletswydd yn is-adran (6) yn gymwys i awdurdod lleol, ni chaiff roi cyfarwyddyd o dan is-adran (2)(b) neu (4).
- (10) Pan fo awdurdod lleol yn cynnal cynllun datblygu unigol ar gyfer plentyn neu berson ifanc, rhaid i'r awdurdod—
  - (a) sicrhau'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol a ddisgrifir yn y cynllun,
  - (b) sicrhau unrhyw ddarpariaeth arall a ddisgrifir yn y cynllun yn unol ag is-adran (6), ac

- (c) os yw'r cynllun yn pennu y dylai math penodol o ddarpariaeth ddysgu ychwanegol gael ei ddarparu yn Gymraeg, gymryd pob cam rhesymol i sicrhau ei fod yn cael ei ddarparu yn Gymraeg i'r plentyn neu'r person ifanc.

Darpariaeth ddysgu ychwanegol ar gyfer plant sy'n derbyn gofal

15 Termau allweddol

- (1) Mae plentyn yn derbyn gofal gan awdurdod lleol—
  - (a) os nad yw'n hŷn na'r oedran ysgol gorfodol ac os yw'n derbyn gofal gan awdurdod lleol at ddibenion Rhan 6 o [Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant \(Cymru\) 2014 \(dccc 4\)](#) ("Deddf 2014"), a
  - (b) os nad yw'n berson sy'n cael ei gadw'n gaeth.
- (2) Caiff rheoliadau ragnodi categorïau o blant sy'n derbyn gofal nad ydynt i gael eu trin fel pe baent yn derbyn gofal gan awdurdod lleol at ddibenion y Ddeddf hon.
- (3) Ystyr "swyddog adolygu annibynnol" yw'r swyddog a benodir o dan adran 99 o Ddeddf 2014 ar gyfer achos plentyn.
- (4) Ystyr "cynllun addysg personol" yw'r cynllun sydd wedi ei gynnwys yn y cynllun gofal a chymorth a gynhelir ar gyfer plentyn sy'n derbyn gofal o dan adran 83(2A) o Ddeddf 2014.
- (5) Mae'r adran hon yn gymwys at ddibenion y Ddeddf hon.

16 Diwygiadau i Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014

- (1) Mae adran 83 o [Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant \(Cymru\) 2014 \(dccc 4\)](#) (cynlluniau gofal a chymorth) wedi ei diwygio fel a ganlyn.
- (2) Ar ôl is-adran (2) mewnosoder—
  - “(2A) Rhaid i gynllun gofal a chymorth ar gyfer plentyn gynnwys cofnod o'r trefniadau a wneir i ddiwallu anghenion y plentyn mewn perthynas ag addysg a hyfforddiant ("cynllun addysg personol").
  - (2B) Ond nid yw is-adran (2A) yn gymwys i blentyn os yw o fewn categori o blentyn sy'n derbyn gofal a ragnodir mewn rheoliadau, nad oes cynllun addysg personol i gael ei lunio ar ei gyfer.
  - (2C) Os—
    - (a) oes gan blentyn anghenion dysgu ychwanegol, a
    - (b) yw cynllun gofal a chymorth y plentyn yn cynnwys cynllun addysg personol,
 rhaid cynnwys unrhyw gynllun datblygu unigol a gynhelir ar gyfer y plentyn o dan adran 19 o Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018 yn y cynllun addysg personol.
  - (2D) At ddibenion is-adran (2C)—
    - (a) ystyr "plentyn" yw plentyn nad yw'n hŷn na'r oedran ysgol gorfodol (o fewn yr ystyr a roddir i "compulsory school age" gan adran 8 o [Ddeddf Addysg 1996 \(p. 56\)](#));

- (b) mae i “anghenion dysgu ychwanegol” yr ystyr a roddir gan adran 2 o Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018.”
- (3) Yn is-adran (3), yn lle “y cynlluniau y mae'n eu cynnal o dan yr adran hon” rhodder “gynllun gofal a chymorth”.
- (4) Yn is-adran (4), yn lle “cynllun”, y tro cyntaf y mae'n ymddangos, rhodder “cynllun gofal a chymorth”.
- (5) Yn is-adran (5)—
- (a) ar y dechrau, mewnosoder “Yn ddarostyngedig i ddarpariaethau Rhan 2 o Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018,”;
- (b) ym mharagraff (a), yn lle “cynlluniau o dan yr adran hon” rhodder “cynlluniau gofal a chymorth”;
- (c) ym mharagraff (b), yn lle “mae'n rhaid i gynllun eu cynnwys” rhodder “mae cynllun gofal a chymorth i'w cynnwys (gan gynnwys pa bethau y mae cynllun addysg personol i'w cynnwys)”;
- (d) ym mharagraff (c), yn lle “cynlluniau” rhodder “cynlluniau gofal a chymorth”.
- (6) Yn is-adran (7), yn lle “cynllun o dan yr adran hon” rhodder “cynllun gofal a chymorth”.
- (7) Yn is-adran (8), ym mharagraff (a), yn lle “cynllun o dan yr adran hon” rhodder “cynllun gofal a chymorth”.
- (8) Yn is-adran (9), yn lle “gynllun a gynhelir o dan yr adran hon” rhodder “gynllun gofal a chymorth”.
- (9) Ar ôl is-adran (9) mewnosoder—
- “(10) Mae cyfeiriadau yn is-adrannau (2A) i (9) at gynllun gofal a chymorth i'w dehongli fel cyfeiriadau at gynllun gofal a chymorth a lunnir neu a gynhelir o dan yr adran hon.”

17 Dyletswydd i atgyfeirio mater i awdurdod lleol sy'n gofalu am blentyn

- (1) Mae is-adran (2) yn gymwys pan—
- (a) bo'n cael ei dwyn i sylw corff llywodraethu ysgol a gynhelir yng Nghymru neu pan fo'n ymddangos iddo fel arall y gall fod gan blentyn sy'n derbyn gofal sy'n ddisgybl cofrestredig yn yr ysgol anghenion dysgu ychwanegol, neu
- (b) bo'n cael ei dwyn i sylw awdurdod lleol neu pan fo'n ymddangos iddo fel arall y gall fod gan blentyn y mae'n gyfrifol amdano, ond sy'n derbyn gofal gan awdurdod lleol arall, anghenion dysgu ychwanegol.
- (2) Rhaid i'r corff llywodraethu neu'r awdurdod lleol atgyfeirio'r mater i'r awdurdod lleol sy'n gofalu am y plentyn.

18 Dyletswydd i benderfynu a oes gan blentyn sy'n derbyn gofal anghenion dysgu ychwanegol

- (1) Pan fo'n cael ei dwyn i sylw awdurdod lleol sy'n gofalu am blentyn neu pan fo'n ymddangos iddo fel arall y gall fod gan y plentyn anghenion dysgu ychwanegol, rhaid

i'r awdurdod benderfynu a oes gan y plentyn anghenion dysgu ychwanegol, oni bai bod unrhyw un neu ragor o'r amgylchiadau yn is-adran (2) yn gymwys.

(2) Yr amgylchiadau yw—

- (a) bod cynllun datblygu unigol yn cael ei gynnal ar gyfer y plentyn o dan adran 19;
- (b) bod yr awdurdod lleol wedi penderfynu o'r blaen a oes gan y plentyn anghenion dysgu ychwanegol a bod yr awdurdod lleol wedi ei fodloni—
  - (i) nad yw anghenion y plentyn wedi newid yn sylweddol ers i'r penderfyniad hwnnw gael ei wneud, a
  - (ii) nad oes gwybodaeth newydd sy'n effeithio'n sylweddol ar y penderfyniad hwnnw;
- (c) bod y plentyn yn ardal awdurdod lleol yn Lloegr.

(3) Os yw'r awdurdod lleol yn penderfynu nad oes gan y plentyn sy'n derbyn gofal anghenion dysgu ychwanegol rhaid iddo hysbysu'r plentyn, rhiant y plentyn a swyddog adolygu annibynnol y plentyn am—

- (a) y penderfyniad, a
- (b) y rhesymau dros y penderfyniad.

19 Dyletswyddau i lunio a chynnal cynlluniau ar gyfer plant sy'n derbyn gofal

(1) Mae'r ddyletswydd yn is-adran (2) yn gymwys os yw awdurdod lleol sy'n gofalu am blentyn wedi penderfynu o dan adran 18 fod gan blentyn sy'n derbyn gofal anghenion dysgu ychwanegol.

(2) Rhaid i'r awdurdod lleol lunio a chynnal cynllun datblygu unigol ar gyfer y plentyn os yw'r plentyn yn ardal awdurdod lleol yng Nghymru.

(3) Rhaid i awdurdod lleol sy'n llunio neu'n cynnal cynllun datblygu unigol ar gyfer plentyn y mae'n gofalu amdano—

- (a) ystyried a ddylai darpariaeth ddysgu ychwanegol gael ei darparu yn Gymraeg i'r plentyn, a
- (b) os yw'n penderfynu y dylai math penodol o ddarpariaeth ddysgu ychwanegol gael ei ddarparu yn Gymraeg, bennu yn y cynllun datblygu unigol y dylai gael ei ddarparu yn Gymraeg.

(4) Os na ellir diwallu anghenion rhesymol y plentyn am ddarpariaeth ddysgu ychwanegol oni bai bod yr awdurdod lleol hefyd yn sicrhau darpariaeth o'r math a grybwyllir yn is-adran (5), rhaid i'r awdurdod gynnwys disgrifiad o'r ddarpariaeth arall honno yn y cynllun datblygu unigol.

(5) Y mathau o ddarpariaeth yw—

- (a) lle mewn ysgol benodol neu sefydliad arall;
- (b) bwyd a llety.

(6) O ran y ddyletswydd yn is-adran (4)—

- (a) nid yw'n gymwys i le mewn ysgol benodol neu sefydliad arall nad yw'n ysgol a gynhelir yng Nghymru os nad yw'r person neu'r corff sy'n gyfrifol am dderbyniadau i'r ysgol neu'r sefydliad arall yn cydsynio;
- (b) mae'n ddarostyngedig i'r dyletswyddau yn adrannau 55, 56(3) a 59.

- (7) Pan fo awdurdod lleol sy'n gofalu am blentyn yn cynnal cynllun datblygu unigol ar gyfer y plentyn, rhaid i'r awdurdod—
- (a) sicrhau'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol a ddisgrifir yn y cynllun,
  - (b) sicrhau unrhyw ddarpariaeth arall a ddisgrifir yn y cynllun yn unol ag is-adran (4), ac
  - (c) os yw'r cynllun yn pennu y dylai math penodol o ddarpariaeth ddysgu ychwanegol gael ei ddarparu yn Gymraeg, gymryd pob cam rhesymol i sicrhau ei fod yn cael ei ddarparu yn Gymraeg i'r plentyn.
- (8) Gweler adran 35 am ddarpariaeth ynghylch trosglwyddo dyletswyddau i gynnal cynlluniau datblygu unigol ar gyfer plant sydd eisoes â chynlluniau pan ydynt yn dod yn blant sy'n derbyn gofal.

Darpariaeth ddysgu ychwanegol a chyrrff y GIG

20 Darpariaeth ddysgu ychwanegol: Byrddau Iechyd Lleol ac ymddiriedolaethau'r GIG

- (1) Caiff y cyrrff a bennir yn is-adran (2) atgyfeirio mater i gorff GIG, gan ofyn iddo ystyried a oes unrhyw driniaeth berthnasol neu wasanaeth perthnasol sy'n debygol o fod o fudd o ran ymdrin ag anghenion dysgu ychwanegol plentyn neu berson ifanc.
- (2) Y cyrrff yw—
- (a) pan fyddai'r atgyfeiriad yn ymwneud â phlentyn, neu â pherson ifanc sy'n ddisgybl cofrestredig mewn ysgol a gynhelir, awdurdod lleol;
  - (b) pan fyddai'r atgyfeiriad yn ymwneud â pherson ifanc nad yw'n ddisgybl cofrestredig mewn ysgol a gynhelir, y corff sy'n llunio neu'n cynnal cynllun datblygu unigol ar gyfer y person ifanc.
- (3) Ond ni chaiff corff wneud atgyfeiriad o dan is-adran (1) oni bai—
- (a) ei fod wedi rhoi gwybod i'r plentyn neu i'r person ifanc ac, yn achos plentyn, i riant y plentyn, ei fod yn bwriadu gwneud yr atgyfeiriad,
  - (b) ei fod wedi rhoi cyfle i'r plentyn neu'r person ifanc ac, yn achos plentyn, i riant y plentyn, i drafod a ddylai'r atgyfeiriad gael ei wneud, ac
  - (c) ei fod wedi ei fodloni bod gwneud yr atgyfeiriad er lles pennaf y plentyn neu'r person ifanc.
- (4) Os caiff mater ei atgyfeirio i gorff GIG o dan yr adran hon, rhaid i'r corff GIG ystyried a oes triniaeth berthnasol neu wasanaeth perthnasol sy'n debygol o fod o fudd o ran ymdrin ag anghenion dysgu ychwanegol y plentyn neu'r person ifanc.
- (5) Os yw'r corff GIG yn nodi triniaeth neu wasanaeth o'r fath, rhaid iddo—
- (a) sicrhau'r driniaeth neu'r gwasanaeth ar gyfer y plentyn neu'r person ifanc,
  - (b) penderfynu a ddylai'r driniaeth gael ei ddarparu neu a ddylai'r gwasanaeth gael ei ddarparu yn Gymraeg i'r plentyn neu'r person ifanc, ac
  - (c) os yw'n penderfynu y dylai'r driniaeth gael ei ddarparu neu y dylai'r gwasanaeth gael ei ddarparu yn Gymraeg i'r plentyn neu i'r person ifanc, gymryd pob cam rhesymol i sicrhau bod y driniaeth yn cael ei ddarparu neu fod y gwasanaeth yn cael ei ddarparu yn Gymraeg.
- (6) Yn yr adran hon, ac yn adran 21, ystyr “triniaeth berthnasol neu wasanaeth perthnasol” yw unrhyw driniaeth neu wasanaeth y byddai corff GIG fel arfer yn ei ddarparu neu

yn ei ddarparu fel rhan o'r gwasanaeth iechyd cynhwysfawr yng Nghymru a barheir o dan adran 1(1) o [Ddeddf y Gwasanaeth Iechyd Gwladol \(Cymru\) 2006](#) (p. 42).

21 Cynlluniau datblygu unigol: Byrddau Iechyd Lleol ac ymddiriedolaethau'r GIG

- (1) Os yw corff GIG yn nodi triniaeth berthnasol neu wasanaeth perthnasol sy'n debygol o fod o fudd o ran ymdrin ag anghenion dysgu ychwanegol plentyn neu berson ifanc yn dilyn atgyfeiriad o dan adran 20 rhaid iddo—
  - (a) rhoi gwybod i'r corff a atgyfeiriodd y mater am y driniaeth honno neu'r gwasanaeth hwnnw,
  - (b) os nad corff sy'n cynnal cynllun datblygu unigol ar gyfer y plentyn neu'r person ifanc a atgyfeiriodd y mater, roi gwybod i'r corff sy'n cynnal y cynllun datblygu unigol am y driniaeth honno neu'r gwasanaeth hwnnw, ac
  - (c) os yw'n ystyried y dylai'r driniaeth gael ei ddarparu neu y dylai'r gwasanaeth gael ei ddarparu yn Gymraeg i'r plentyn neu'r person ifanc, roi gwybod i'r personau a grybwyllir ym mharagraffau (a) a (b) y dylai'r driniaeth gael ei ddarparu neu y dylai'r gwasanaeth gael ei ddarparu yn Gymraeg.
- (2) Os nad yw corff GIG yn nodi triniaeth berthnasol neu wasanaeth perthnasol sy'n debygol o fod o fudd o ran ymdrin ag anghenion dysgu ychwanegol plentyn neu berson ifanc yn dilyn atgyfeiriad o dan adran 20 rhaid iddo—
  - (a) rhoi gwybod i'r corff a atgyfeiriodd y mater am y ffaith honno, a
  - (b) os nad corff sy'n cynnal cynllun datblygu unigol ar gyfer y plentyn neu'r person ifanc a atgyfeiriodd y mater, roi gwybod i'r corff sy'n cynnal y cynllun datblygu unigol am y ffaith honno.
- (3) Os yw corff GIG yn hysbysu corff sy'n cynnal cynllun datblygu unigol ar gyfer plentyn neu berson ifanc fod triniaeth berthnasol neu wasanaeth perthnasol yn debygol o fod o fudd o ran ymdrin ag anghenion dysgu ychwanegol plentyn neu berson ifanc, rhaid i'r corff sy'n cynnal y cynllun ddisgrifio'r driniaeth neu'r gwasanaeth yn y cynllun, gan bennu bod y driniaeth neu'r gwasanaeth yn ddarpariaeth ddysgu ychwanegol sydd i gael ei sicrhau gan y corff GIG.
- (4) Os yw corff GIG yn hysbysu corff sy'n cynnal cynllun datblygu unigol ar gyfer plentyn neu berson ifanc y dylai triniaeth berthnasol gael ei ddarparu neu y dylai gwasanaeth perthnasol gael ei ddarparu yn Gymraeg i blentyn neu berson ifanc, rhaid i'r corff sy'n cynnal y cynllun bennu yn y cynllun fod y driniaeth neu'r gwasanaeth yn ddarpariaeth ddysgu ychwanegol a ddylai gael ei ddarparu yn Gymraeg.
- (5) Os yw cynllun datblygu unigol yn pennu o dan yr adran hon fod ddarpariaeth ddysgu ychwanegol i gael ei sicrhau gan gorff GIG, nid yw'r dyletswyddau a ganlyn yn gymwys i'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol honno—
  - (a) dyletswydd corff llywodraethu i sicrhau ddarpariaeth o dan adran 12(7) (gan gynnwys y ddyletswydd i gymryd camau rhesymol i sicrhau ddarpariaeth yn Gymraeg);
  - (b) dyletswydd awdurdod lleol i sicrhau ddarpariaeth o dan adran 14(10)(a) a'r ddyletswydd i gymryd camau rhesymol i sicrhau ddarpariaeth yn Gymraeg o dan adran 14(10)(c);
  - (c) dyletswydd awdurdod lleol i sicrhau ddarpariaeth o dan adran 19(7)(a) a'r ddyletswydd i gymryd camau rhesymol i sicrhau ddarpariaeth yn Gymraeg o dan adran 19(7)(c).

- (6) Ni chaniateir i'r disgrifiad o'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol a bennir mewn cynllun o dan yr adran hon fel darpariaeth y mae corff GIG i'w sicrhau gael ei ddileu neu ei newid ond ar adolygiad o gynllun yn unol ag adran 23 neu 24 ac â chytundeb neu ar gais y corff GIG.
- (7) Os yw'r corff GIG, ar adolygiad o gynllun, yn gofyn i gorff llywodraethu neu awdurdod lleol sy'n cynnal cynllun datblygu unigol ar gyfer plentyn neu berson ifanc ddileu neu newid y disgrifiad o'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol a bennir yn y cynllun o dan yr adran hon fel darpariaeth y mae'r corff GIG i'w sicrhau, rhaid i'r corff llywodraethu neu'r awdurdod lleol gydymffurfio â'r cais.
- (8) Nid oes dim yn yr adran hon yn effeithio ar bŵer Tribiwnlys Addysg Cymru i wneud gorchymyn o dan y Rhan hon.
- (9) Os yw Tribiwnlys Addysg Cymru yn gorchymyn i gynllun datblygu unigol gael ei ddiwygio mewn perthynas â darpariaeth ddysgu ychwanegol a bennir o dan yr adran hon fel darpariaeth y mae corff GIG i'w sicrhau, nid yw'n ofynnol i gorff GIG sicrhau'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol ddiwygiedig oni bai ei fod yn cytuno i wneud hynny.
- (10) Rhaid i reoliadau ddarparu, pan fo corff GIG o dan ddyletswydd i roi gwybod o dan is-adran (1) neu (2), fod rhaid iddo gydymffurfio â'r ddyletswydd honno o fewn cyfnod rhagnodedig, oni bai bod eithriad rhagnodedig yn gymwys.

Gwybodaeth am gynlluniau

22 Darparu gwybodaeth am gynlluniau datblygu unigol

- (1) Os yw corff llywodraethu neu awdurdod lleol yn llunio cynllun datblygu unigol ar gyfer plentyn neu berson ifanc, rhaid iddo roi copi o'r cynllun—
  - (a) i'r plentyn neu'r person ifanc, a
  - (b) os yw'r cynllun ar gyfer plentyn, i riant y plentyn.
- (2) Os yw corff llywodraethu neu awdurdod lleol yn dod yn gyfrifol am gynnal cynllun datblygu unigol a oedd gynt yn cael ei gynnal ar gyfer plentyn neu berson ifanc gan gorff arall, rhaid i'r corff llywodraethu neu'r awdurdod lleol—
  - (a) rhoi gwybod i'r plentyn neu'r person ifanc fod y corff llywodraethu neu'r awdurdod lleol wedi dod yn gyfrifol am gynnal y cynllun, a
  - (b) os yw'r cynllun ar gyfer plentyn, roi gwybod i riant y plentyn.
- (3) Os yw awdurdod lleol yn llunio cynllun datblygu unigol ar gyfer plentyn sy'n derbyn gofal neu'n dod yn gyfrifol am gynnal cynllun datblygu unigol ar gyfer plentyn sy'n derbyn gofal a oedd gynt yn cael ei gynnal ar gyfer y plentyn gan gorff arall, rhaid iddo roi copi o'r cynllun i swyddog adolygu annibynnol y plentyn hefyd.

Adolygu cynlluniau

23 Adolygu a diwygio cynlluniau datblygu unigol

- (1) Rhaid i gorff llywodraethu neu awdurdod lleol y mae'n ofynnol iddo gynnal cynllun datblygu unigol ei adolygu cyn diwedd pob cyfnod adolygu.

- (2) Mae'r cyfnod adolygu cyntaf yn gyfnod o 12 mis sy'n dechrau â'r dyddiad y rhoddir copi o'r cynllun o dan adran 22.
- (3) Mae pob cyfnod adolygu dilynol yn gyfnod o 12 mis sy'n dechrau—
- (a) â'r dyddiad yn ystod y cyfnod adolygu blaenorol y rhoddir copi o gynllun diwygiedig o dan is-adran (11) mewn perthynas â'r cyfnod adolygu hwnnw, neu
  - (b) pan na fo'r cynllun wedi ei ddiwygio yn y cyfnod adolygu blaenorol—
    - (i) â'r dyddiad yn ystod y cyfnod adolygu blaenorol hwnnw y rhoddir hysbysiad o benderfyniad o dan is-adran (10) mewn perthynas â'r cyfnod adolygu hwnnw, neu
    - (ii) â'r dyddiad yn ystod y cyfnod adolygu blaenorol hwnnw y rhoddir hysbysiad o benderfyniad o dan adran 27(4) mewn perthynas â'r cyfnod adolygu hwnnw.
- (4) Ond pan na fo'r un o'r dogfennau y cyfeirir atynt yn is-adran (3)(a) a (b) wedi ei rhoi yn ystod y cyfnod adolygu blaenorol, mae'r cyfnod adolygu dilynol yn gyfnod o 12 mis sy'n dechrau â'r diwrnod cyntaf ar ôl diwedd y cyfnod adolygu blaenorol hwnnw.
- (5) Pan fo'n ofynnol rhoi copi o gynllun, cynllun diwygiedig neu hysbysiad o benderfyniad i fwy nag un person, mae'r cyfeiriad yn is-adrannau (2) a (3) at y dyddiad y'r rhoddir yn gyfeiriad at y dyddiad y rhoddir y cynllun, y cynllun diwygiedig neu'r hysbysiad o benderfyniad gyntaf.
- (6) Mae'r ddyletswydd yn is-adran (1) i adolygu cynllun cyn diwedd cyfnod adolygu yn cael ei thrin fel pe bai wedi ei chyflawni os, cyn diwedd y cyfnod hwnnw—
- (a) caiff y cynllun ei ailystyried gan awdurdod lleol o dan adran 27;
  - (b) yw Tribiwnlys Addysg Cymru yn gorchymyn i gorff llywodraethu neu awdurdod lleol ddiwygio'r cynllun, neu
  - (c) yn achos cynllun a gynhelir gan gorff llywodraethu ysgol a gynhelir, yw Tribiwnlys Addysg Cymru yn gorchymyn i awdurdod lleol adolygu'r cynllun.
- (7) Rhaid i gorff llywodraethu neu awdurdod lleol adolygu cynllun datblygu unigol y mae'n ofynnol iddo ei gynnal os—
- (a) yw'r cynllun yn cynnwys darpariaeth ddysgu ychwanegol y mae'n ofynnol i gorff GIG ei sicrhau o dan adran 20, a
  - (b) yw'r corff GIG yn gofyn iddo adolygu'r cynllun.
- (8) Rhaid i gorff llywodraethu neu awdurdod lleol y mae'n ofynnol iddo gynnal cynllun datblygu unigol ar gyfer plentyn neu berson ifanc adolygu'r cynllun os gofynnir iddo wneud hynny gan y plentyn, gan riant y plentyn neu gan y person ifanc, oni bai ei fod yn ystyried bod adolygiad yn ddiangen.
- (9) Caiff corff llywodraethu neu awdurdod lleol—
- (a) adolygu cynllun datblygu unigol ar unrhyw adeg, a
  - (b) diwygio cynllun yn dilyn adolygiad.
- (10) Os yw corff llywodraethu neu awdurdod lleol yn penderfynu yn dilyn adolygiad (sy'n ofynnol neu sydd wedi ei awdurdodi gan neu o dan y Rhan hon) na ddylai'r cynllun gael ei ddiwygio rhaid iddo hysbysu'r plentyn neu'r person ifanc ac, yn achos plentyn, rhiant y plentyn am—
- (a) y penderfyniad, a
  - (b) y rhesymau dros y penderfyniad.

- (11) Os yw corff llywodraethu neu awdurdod lleol yn diwygio cynllun datblygu unigol (fel sy'n ofynnol neu sydd wedi ei awdurdodi gan neu o dan y Rhan hon), rhaid iddo roi copi o'r cynllun diwygiedig—
- (a) i'r plentyn neu i'r person ifanc, a
  - (b) os yw'r cynllun ar gyfer plentyn, i riant y plentyn.
- (12) Nid yw'r adran hon yn gymwys os yw cynllun datblygu unigol yn ymwneud â phlentyn sy'n derbyn gofal gan awdurdod lleol, oni bai bod y plentyn yn ardal awdurdod lleol yn Lloegr.

24 Adolygu a diwygio cynlluniau datblygu unigol ar gyfer plant sy'n derbyn gofal

- (1) Rhaid i awdurdod lleol y mae'n ofynnol iddo gynnal cynllun datblygu unigol ar gyfer plentyn sy'n derbyn gofal adolygu'r cynllun cyn diwedd pob cyfnod adolygu.
- (2) Mae'r cyfnod adolygu cyntaf yn gyfnod o 12 mis sy'n dechrau â'r dyddiad y rhoddir copi o'r cynllun gyntaf o dan adran 22.
- (3) Mae pob cyfnod adolygu dilynol yn gyfnod o 12 mis sy'n dechrau—
- (a) â'r dyddiad yn ystod y cyfnod adolygu blaenorol y rhoddir copi o gynllun diwygiedig gyntaf o dan is-adran (10) mewn perthynas â'r cyfnod adolygu hwnnw, neu
  - (b) pan na fo'r cynllun wedi ei ddiwygio yn y cyfnod adolygu blaenorol, â'r dyddiad yn ystod y cyfnod hwnnw y rhoddir hysbysiad o benderfyniad gyntaf o dan is-adran (9) mewn perthynas â'r cyfnod hwnnw.
- (4) Ond pan na fo'r naill ddogfen na'r llall o'r dogfennau y cyfeirir atynt yn is-adran (3)
- (a) a (b) wedi ei rhoi yn ystod y cyfnod adolygu blaenorol, mae'r cyfnod adolygu dilynol yn gyfnod o 12 mis sy'n dechrau â'r diwrnod cyntaf ar ôl diwedd y cyfnod adolygu blaenorol hwnnw.
- (5) Mae'r ddyletswydd yn is-adran (1) i adolygu cynllun cyn diwedd cyfnod adolygu yn cael ei thrin fel pe bai wedi ei chyflawni os yw Tribiwnlys Addysg Cymru, cyn diwedd y cyfnod hwnnw, yn gorchymyn i'r awdurdod lleol ddiwygio'r cynllun.
- (6) Rhaid i awdurdod lleol y mae'n ofynnol iddo gynnal cynllun datblygu unigol ar gyfer plentyn sy'n derbyn gofal adolygu'r cynllun os—
- (a) yw'r cynllun yn cynnwys darpariaeth ddysgu ychwanegol y mae'n ofynnol i gorff GIG ei sicrhau o dan adran 20, a
  - (b) yw'r corff GIG yn gofyn i'r awdurdod lleol adolygu'r cynllun.
- (7) Rhaid i awdurdod lleol y mae'n ofynnol iddo gynnal cynllun datblygu unigol ar gyfer plentyn sy'n derbyn gofal adolygu'r cynllun os gofynnir iddo wneud hynny gan y plentyn sy'n derbyn gofal neu gan riant y plentyn sy'n derbyn gofal, oni bai bod yr awdurdod yn ystyried bod adolygiad yn ddiangen.
- (8) Caiff awdurdod lleol—
- (a) adolygu cynllun datblygu unigol ar unrhyw adeg, a
  - (b) diwygio cynllun yn dilyn adolygiad.
- (9) Os yw awdurdod lleol yn penderfynu yn dilyn adolygiad (sy'n ofynnol neu sydd wedi ei awdurdodi gan neu o dan y Rhan hon neu gan neu o dan adran 83 o [Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant \(Cymru\) 2014 \(dccc 4\)](#)) na ddylai'r cynllun

gael ei ddiwygio rhaid iddo hysbysu'r plentyn, rhiant y plentyn a swyddog adolygu annibynnol y plentyn am—

- (a) y penderfyniad, a
- (b) y rhesymau dros y penderfyniad.

(10) Os yw awdurdod lleol yn diwygio cynllun datblygu unigol plentyn sy'n derbyn gofal (fel sy'n ofynnol neu sydd wedi ei awdurdodi gan neu o dan y Rhan hon neu gan neu o dan adran 83 o [Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant \(Cymru\) 2014 \(dccc 4\)](#)), rhaid iddo roi copi o'r cynllun datblygu unigol diwygiedig i—

- (a) y plentyn sy'n derbyn gofal,
- (b) rhiant y plentyn sy'n derbyn gofal, ac
- (c) swyddog adolygu annibynnol y plentyn sy'n derbyn gofal.

25 Perthynas cynlluniau datblygu unigol â dogfennau tebyg eraill

Caiff corff llywodraethu neu awdurdod lleol—

- (a) llunio, adolygu neu ddiwygio cynllun o dan y Rhan hon ar yr un pryd ag y mae ef neu gorff arall yn llunio, yn adolygu neu'n diwygio dogfen arall yn achos y person o dan sylw, a
- (b) cynnwys y ddogfen arall yn y cynllun neu gynnwys y cynllun yn y ddogfen arall.

Ailystyriaeth gan awdurdodau lleol o benderfyniadau a chynlluniau cyrff llywodraethu

26 Ailystyriaeth gan awdurdodau lleol o benderfyniadau o dan adran 11(1)

(1) Mae is-adran (2) yn gymwys pan—

- (a) bo corff llywodraethu ysgol a gynhelir wedi gwneud penderfyniad ynghylch disgybl cofrestredig o dan adran 11(1) neu wedi gwrthod gwneud penderfyniad o dan yr adran honno, a
- (b) bo'r plentyn neu'r person ifanc neu, yn achos plentyn, rhiant y plentyn yn gofyn i'r awdurdod lleol sy'n gyfrifol am y plentyn neu'r person ifanc ailystyried y mater.

(2) Rhaid i'r awdurdod lleol benderfynu a oes gan y plentyn neu'r person ifanc anghenion dysgu ychwanegol.

(3) Cyn iddo wneud ei benderfyniad, rhaid i'r awdurdod lleol roi gwybod i'r corff llywodraethu am y cais a gwahodd sylwadau oddi wrth y corff llywodraethu.

(4) At ddibenion y Rhan hon, mae penderfyniad o dan is-adran (2) i gael ei drin fel penderfyniad o dan adran 13(1).

(5) Pan fo awdurdod lleol yn gwneud penderfyniad o dan is-adran (2), mae penderfyniad blaenorol y corff llywodraethu o dan adran 11(1) yn peidio â chael effaith.

27 Ailystyriaeth gan awdurdodau lleol o gynlluniau a gynhelir o dan adran 12

(1) Mae is-adran (2) yn gymwys pan—

- (a) bo corff llywodraethu ysgol a gynhelir yn cynnal cynllun datblygu unigol ar gyfer disgybl cofrestredig o dan adran 12(1) neu 12(3), a

- (b) bo'r plentyn neu'r person ifanc neu, yn achos plentyn, rhiant y plentyn yn gofyn i'r awdurdod lleol sy'n gyfrifol am y plentyn neu'r person ifanc ailstyried y cynllun gyda golwg ar ei ddiwygio.
- (2) Rhaid i'r awdurdod lleol ailstyried y cynllun a phenderfynu pa un ai i ddiwygio'r cynllun ai peidio.
- (3) Cyn iddo wneud ei benderfyniad, rhaid i'r awdurdod lleol roi gwybod i'r corff llywodraethu am y cais a gwahodd sylwadau oddi wrth y corff llywodraethu.
- (4) Os yw'r awdurdod lleol yn penderfynu na ddylai'r cynllun gael ei ddiwygio rhaid iddo hysbysu'r plentyn neu'r person ifanc ac, yn achos plentyn, rhiant y plentyn am—
  - (a) y penderfyniad, a
  - (b) y rhesymau dros y penderfyniad.
- (5) Rhaid i'r awdurdod lleol roi copi o hysbysiad o dan is-adran (4) i'r corff llywodraethu.
- (6) Os yw'r awdurdod lleol yn penderfynu y dylai'r cynllun gael ei ddiwygio, neu os gorchymynnir iddo ei ddiwygio gan Dribiwnlys Addysg Cymru, rhaid iddo lunio cynllun diwygiedig a naill ai—
  - (a) cyfarwyddo'r corff llywodraethu i'w gynnal, neu
  - (b) arfer y pŵer yn adran 28(6) i gymryd drosodd y cyfrifoldeb am gynnal y cynllun.
- (7) Rhaid i'r awdurdod lleol roi copi o'r cynllun diwygiedig i'r corff llywodraethu (am ddarpariaeth ynghylch eraill y mae rhaid rhoi copi iddynt, gweler adran 23(11)).

28 Dyletswydd awdurdodau lleol i benderfynu pa un ai i gymryd drosodd gynlluniau cyrff llywodraethu ai peidio

- (1) Mae is-adran (3) yn gymwys pan—
  - (a) bo corff llywodraethu ysgol a gynhelir neu sefydliad yn y sector addysg bellach yn cynnal cynllun datblygu unigol ar gyfer plentyn neu berson ifanc o dan adran 12(1) neu 12(3), a
  - (b) bo unrhyw un neu ragor o'r personau a grybwyllir yn is-adran (2) yn gofyn i'r awdurdod lleol sy'n gyfrifol am y plentyn neu'r person ifanc ystyried cymryd drosodd y cyfrifoldeb am gynnal y cynllun.
- (2) Y personau yw—
  - (a) y plentyn neu'r person ifanc,
  - (b) yn achos plentyn, rhiant y plentyn, neu
  - (c) y corff llywodraethu.
- (3) Rhaid i'r awdurdod lleol benderfynu a ddylai gymryd drosodd y cyfrifoldeb am gynnal cynllun datblygu unigol a gynhelir gan y corff llywodraethu.
- (4) Pan fo corff llywodraethu yn gwneud y cais, rhaid i'r awdurdod lleol roi gwybod i'r plentyn neu'r person ifanc ac, yn achos plentyn, rhiant y plentyn am y cais a gwahodd sylwadau.
- (5) Pan fo plentyn, rhiant plentyn, neu berson ifanc yn gwneud y cais, rhaid i'r awdurdod lleol roi gwybod i'r corff llywodraethu am y cais a gwahodd sylwadau oddi wrth y corff llywodraethu.

- (6) Caiff awdurdod lleol benderfynu cymryd drosodd y cyfrifoldeb am gynnal cynllun a gynhelir gan gorff llywodraethu ysgol a gynhelir os yw'n penderfynu o dan adran 27(6) y dylai'r cynllun gael ei ddiwygio.
- (7) Rhaid i'r awdurdod lleol hysbysu'r plentyn neu'r person ifanc, yn achos plentyn, rhiant y plentyn, a'r corff llywodraethu am—
  - (a) penderfyniad o dan is-adran (3) neu (6), a
  - (b) y rhesymau dros y penderfyniad.
- (8) Os yw'r awdurdod lleol yn penderfynu cymryd drosodd y cyfrifoldeb am gynnal y cynllun—
  - (a) mae i gael ei drin fel pe bai'n cael ei gynnal gan yr awdurdod o dan adran 14 at ddibenion y Rhan hon, a
  - (b) nid yw'n ofynnol i'r corff llywodraethu ei gynnal, o'r dyddiad y rhoddir hysbysiad o dan is-adran (7).

29 Amgylchiadau pan nad yw'r dyletswyddau yn adrannau 26(2), 27(2) a 28(3) yn gymwys

- (1) Yn dilyn cais o dan adran 26(1)(b), 27(1)(b) neu 28(1)(b), nid yw'r ddyletswydd yn adran 26(2), 27(2) neu 28(3) (yn ôl y digwydd) yn gymwys mewn perthynas â phlentyn neu berson ifanc os yw unrhyw un neu ragor o'r amgylchiadau yn is-adran (2) yn gymwys.
- (2) Yr amgylchiadau yw—
  - (a) bod yr awdurdod lleol wedi gwneud penderfyniad o'r blaen o dan yr un adran mewn perthynas â'r un plentyn neu'r un person ifanc a'i fod wedi ei fodloni—
    - (i) nad yw anghenion y plentyn neu'r person ifanc wedi newid yn sylweddol ers y penderfyniad blaenorol, a
    - (ii) nad oes gwybodaeth newydd a fyddai'n effeithio'n sylweddol ar y penderfyniad hwnnw;
  - (b) bod y cais yn ymwneud â phlentyn sydd wedi dod yn blentyn sy'n derbyn gofal gan awdurdod lleol.

30 Cofrestru neu ymrestru mewn mwy nag un sefydliad

- (1) Mae is-adran (2) yn gymwys pan—
  - (a) bo'n cael ei dwyn i sylw corff llywodraethu ysgol a gynhelir yng Nghymru neu sefydliad yn y sector addysg bellach yng Nghymru, neu pan fo'n ymddangos iddo fel arall, y gall fod gan blentyn neu berson ifanc sy'n ddisgybl cofrestredig neu'n fyfyrwr ymrestredig yn yr ysgol neu'r sefydliad (yn ôl y digwydd) anghenion dysgu ychwanegol,
  - (b) bo'r plentyn neu'r person ifanc yn ddisgybl cofrestredig neu'n fyfyrwr ymrestredig mewn sefydliad arall (a bod y sefydliad hwnnw yn ysgol neu'n sefydliad yn y sector addysg bellach),
  - (c) bo addysg neu hyfforddiant i gael ei ddarparu i'r plentyn neu'r person ifanc ym mhob un o'r sefydliadau y mae'n ddisgybl cofrestredig neu'n fyfyrwr ymrestredig ynddynt,
  - (d) na fo cynllun datblygu unigol yn cael ei gynnal ar gyfer y plentyn neu'r person ifanc, ac

- (e) bo awdurdod lleol yn gyfrifol am y plentyn neu'r person ifanc.
- (2) Rhaid i'r corff llywodraethu atgyfeirio achos y plentyn neu'r person ifanc i'r awdurdod lleol sy'n gyfrifol am y plentyn neu'r person ifanc er mwyn i'r awdurdod benderfynu yn ei gylch o dan adran 13(1).
- (3) Mae is-adrannau (4), (5) a (6) yn gymwys pan—
- (a) bo corff llywodraethu ysgol a gynhelir yng Nghymru neu sefydliad yn y sector addysg bellach yng Nghymru yn cynnal cynllun datblygu unigol ar gyfer plentyn neu berson ifanc,
  - (b) bo'r plentyn neu'r person ifanc yn dod yn ddisgybl cofrestredig neu'n fyfyrwr ymrestredig mewn sefydliad arall (a bod y sefydliad hwnnw yn ysgol neu'n sefydliad yn y sector addysg bellach),
  - (c) bo addysg neu hyfforddiant i gael ei ddarparu i'r plentyn neu'r person ifanc ym mhob un o'r sefydliadau y mae'n ddisgybl cofrestredig neu'n fyfyrwr ymrestredig ynddynt, a
  - (d) bo awdurdod lleol yn gyfrifol am y plentyn neu'r person ifanc.
- (4) Rhaid i'r awdurdod lleol sy'n gyfrifol am y plentyn neu'r person ifanc gynnal y cynllun datblygu unigol yn lle'r corff llywodraethu ac mae'r cynllun i gael ei drin fel pe bai'n cael ei gynnal gan yr awdurdod lleol o dan adran 14 at ddibenion y Rhan hon.
- (5) Mae dyletswydd yr awdurdod lleol yn is-adran (4) yn cymryd effaith ar y diwrnod yr hysbysir yr awdurdod o dan is-adran (6) neu pan ddaw'n ymwybodol fel arall fod yr amgylchiadau a grybwyllir yn is-adran (3) yn gymwys.
- (6) Os yw corff llywodraethu ysgol a gynhelir yng Nghymru neu sefydliad yn y sector addysg bellach yng Nghymru yn ymwybodol bod yr amgylchiadau a ddisgrifir yn is-adran (3) yn gymwys mewn cysylltiad â phlentyn neu berson ifanc sy'n ddisgybl cofrestredig neu'n fyfyrwr ymrestredig yn yr ysgol neu'r sefydliad (yn ôl y digwydd), rhaid i'r corff llywodraethu roi gwybod i'r awdurdod lleol sy'n gyfrifol am y plentyn neu'r person ifanc am y ffaith honno.
- (7) Ni chaiff awdurdod lleol arfer ei bŵer i gyfarwyddo o dan is-adrannau (2)(b) neu (4) o adran 14 mewn perthynas â phlentyn neu berson ifanc sy'n ddisgybl cofrestredig neu'n fyfyrwr ymrestredig mewn mwy nag un sefydliad (pa un a yw'n ysgol neu'n sefydliad yn y sector addysg bellach) os yw addysg neu hyfforddiant i gael ei ddarparu iddo ym mhob un o'r sefydliadau hynny.

Peidio â chynnal cynlluniau

31 Peidio â chynnal cynlluniau datblygu unigol

- (1) Mae dyletswydd corff llywodraethu ysgol a gynhelir i lunio neu gynnal cynllun ar gyfer plentyn neu berson ifanc o dan adran 12 yn peidio â bod yn gymwys—
- (a) yn achos plentyn neu berson ifanc, os yw'n peidio â bod yn ddisgybl cofrestredig yn yr ysgol, neu
  - (b) yn achos plentyn, os yw'r plentyn yn dod yn blentyn sy'n derbyn gofal gan awdurdod lleol.
- (2) Mae'r ddyletswydd ar gorff llywodraethu sefydliad yn y sector addysg bellach o dan adran 12 i lunio neu gynnal cynllun ar gyfer person ifanc yn peidio â bod yn gymwys os yw'r plentyn ifanc yn peidio â bod wedi ymrestru'n fyfyrwr yn y sefydliad.

Statws This is the original version (as it was originally enacted).

- (3) Mae'r ddyletswydd ar awdurdod lleol o dan adran 14 i lunio neu gynnal cynllun ar gyfer plentyn neu berson ifanc yn peidio â bod yn gymwys—
  - (a) yn achos plentyn neu berson ifanc, os yw'r awdurdod lleol yn peidio â bod yn gyfrifol am y plentyn neu'r person ifanc, neu
  - (b) yn achos plentyn, os yw'r plentyn yn dod yn blentyn sy'n derbyn gofal gan awdurdod lleol.
- (4) Mae'r ddyletswydd ar awdurdod lleol i lunio neu gynnal cynllun ar gyfer plentyn sy'n derbyn gofal o dan adran 19 yn peidio â bod yn gymwys—
  - (a) os yw'n peidio â bod yn blentyn sy'n derbyn gofal at ddibenion y Rhan hon (pa un ai am ei fod yn hŷn na'r oedran ysgol gorfodol neu fel arall (gweler adran 15)), neu
  - (b) os yw'n peidio â bod yn ardal awdurdod lleol yng Nghymru.
- (5) Pan fo gan gorff llywodraethu ysgol a gynhelir neu sefydliad yn y sector addysg bellach ddyletswydd o dan y Rhan hon i gynnal cynllun datblygu unigol ar gyfer plentyn neu berson ifanc, caiff y corff llywodraethu beidio â chynnal y cynllun os yw'n penderfynu nad oes gan y plentyn neu'r person ifanc anghenion dysgu ychwanegol mwyach.
- (6) Pan fo gan awdurdod lleol ddyletswydd o dan y Rhan hon i gynnal cynllun datblygu unigol ar gyfer plentyn neu berson ifanc, caiff yr awdurdod beidio â chynnal y cynllun os yw'r awdurdod—
  - (a) yn penderfynu nad oes gan y plentyn neu'r person ifanc anghenion dysgu ychwanegol mwyach, neu
  - (b) yn achos person ifanc nad yw'n ddisgybl cofrestredig mewn ysgol a gynhelir nac wedi ymrestru'n fyfyrwr mewn sefydliad yn y sector addysg bellach yng Nghymru, yn penderfynu yn unol â rheoliadau o dan adran 46 nad oes angen cynnal y cynllun mwyach i ddiwallu anghenion rhesymol y person ifanc am addysg neu hyfforddiant.
- (7) Cyn i gorff llywodraethu benderfynu o dan is-adran (5), neu i awdurdod lleol benderfynu o dan is-adran (6), rhaid iddo hysbysu—
  - (a) y plentyn neu'r person ifanc,
  - (b) yn achos plentyn, rhiant y plentyn, ac
  - (c) yn achos plentyn sy'n derbyn gofal, swyddog adolygu annibynnol y plentyn ei fod yn bwriadu gwneud penderfyniad o'r fath.
- (8) Ar ôl i'r corff llywodraethu neu'r awdurdod lleol wneud ei benderfyniad, rhaid iddo hysbysu'r plentyn neu'r person ifanc, yn achos plentyn, rhiant y plentyn ac, yn achos plentyn sy'n derbyn gofal, swyddog adolygu annibynnol y plentyn am—
  - (a) y penderfyniad, a
  - (b) y rhesymau dros y penderfyniad.
- (9) A rhaid i gorff llywodraethu ysgol a gynhelir hefyd hysbysu'r plentyn neu'r person ifanc ac, yn achos plentyn, rhiant y plentyn am ei hawl i ofyn i'r awdurdod lleol ailystyried y mater o dan adran 32.
- (10) Gweler adran 44 (darpariaethau nad ydynt yn gymwys i blant a phersonau ifanc sy'n cael eu cadw'n gaeth) am amgylchiadau pellach pan fo'r ddyletswydd i gynnal cynllun yn peidio.

32 Ailystyriaeth gan awdurdodau lleol o benderfyniadau cyrff llywodraethu o dan adran 31

- (1) Mae is-adran (2) yn gymwys pan—
  - (a) bo plentyn, rhiant plentyn, neu berson ifanc wedi ei hysbysu am benderfyniad corff llywodraethu ysgol a gynhelir o dan adran 31, a
  - (b) bo'r plentyn, rhiant y plentyn, neu'r person ifanc yn gwneud cais o fewn cyfnod rhagnodedig i'r awdurdod lleol sy'n gyfrifol am y plentyn neu'r person ifanc, iddo benderfynu a ddylai dyletswydd y corff llywodraethu i gynnal y cynllun beidio.
- (2) Rhaid i'r awdurdod lleol benderfynu a ddylai'r corff llywodraethu beidio â chynnal y cynllun.
- (3) Rhaid i'r awdurdod lleol hysbysu'r corff llywodraethu a'r plentyn neu'r person ifanc ac, yn achos plentyn, rhiant y plentyn am—
  - (a) y penderfyniad, a
  - (b) y rhesymau dros y penderfyniad.
- (4) Os yw'r awdurdod lleol yn penderfynu y dylai'r cynllun gael ei gynnal, rhaid i'r corff llywodraethu barhau i gynnal y cynllun.
- (5) Os yw'r awdurdod lleol yn penderfynu na ddylai'r cynllun gael ei gynnal, rhaid i'r corff llywodraethu beidio â chynnal y cynllun, yn ddarostyngedig i adran 33.

33 Cyfyngiad ar beidio â chynnal cynlluniau er mwyn caniatáu ailystyriaeth neu apêl

- (1) Ni chaiff corff llywodraethu ysgol a gynhelir beidio â chynnal cynllun datblygu unigol o dan adran 31(5) oni bai bod is-adran (2) neu (3) yn gymwys.
- (2) Mae'r is-adran hon yn gymwys os yw'r cyfnod a ragnodir o dan adran 32(1)(b) wedi dod i ben ac nad oes cais wedi ei wneud o dan yr adran honno.
- (3) Mae'r is-adran hon yn gymwys os yw'r awdurdod lleol wedi penderfynu o dan adran 32 y dylai'r cynllun beidio â chael ei gynnal ac—
  - (a) bod y cyfnod a ragnodir o dan adran 75 y caniateir i apêl yn erbyn penderfyniad yr awdurdod lleol gael ei dwyn ynddo wedi dod i ben heb i apêl gael ei dwyn, neu
  - (b) bod apêl wedi ei dwyn cyn diwedd y cyfnod a ragnodir o dan adran 75, a dyfarnwyd yn llawn arni.
- (4) Ni chaiff corff llywodraethu sefydliad yn y sector addysg bellach sy'n gweithredu o dan adran 31(5), neu awdurdod lleol sy'n gweithredu o dan adran 31(6), beidio â chynnal cynllun datblygu unigol tan pa un bynnag o'r canlynol sydd ddiweddaraf—
  - (a) bod y cyfnod a ragnodir o dan adran 75 y caniateir i apêl yn erbyn penderfyniad i beidio â chynnal y cynllun gael ei dwyn ynddo wedi dod i ben heb i apêl gael ei dwyn, neu
  - (b) bod apêl wedi ei dwyn cyn diwedd y cyfnod a ragnodir o dan adran 75, a dyfarnwyd yn llawn arni.

34 Cynllun datblygu unigol ar ôl pen-blwydd person ifanc yn 25 oed

- (1) Mae'r ddyletswydd ar gorff llywodraethu sefydliad yn y sector addysg bellach o dan adran 12, neu ar awdurdod lleol o dan adran 14, i lunio neu gynnal cynllun ar gyfer person ifanc yn peidio â bod yn gymwys ar ddiwedd y flwyddyn academiaidd y bydd y person ifanc yn cyrraedd 25 oed ynddi.
- (2) Yn yr adran hon, ystyr "blwyddyn academiaidd" yw—
  - (a) mewn perthynas â pherson ifanc sy'n mynychu sefydliad yn y sector addysg bellach, cyfnod o 12 mis sy'n dod i ben ar 31 Gorffennaf, a
  - (b) mewn perthynas ag unrhyw berson ifanc arall, cyfnod o 12 mis sy'n dod i ben ar y diwrnod y mae cwrs addysg neu hyfforddiant y person ifanc yn dod i ben neu'r diwrnod cyn i'r person ifanc gyrraedd 26 oed (pa un bynnag sydd gynharaf).

*Trosglwyddo cynlluniau***35 Trosglwyddo dyletswyddau i gynnal cynlluniau**

- (1) Mae is-adran (3) yn gymwys os—
  - (a) yw plentyn neu berson ifanc yn dod yn ddisgybl cofrestredig mewn ysgol a gynhelir yng Nghymru,
  - (b) yn union cyn i'r plentyn neu'r person ifanc ddod yn ddisgybl cofrestredig yn yr ysgol, oedd cynllun datblygu unigol yn cael ei gynnal ar gyfer y plentyn neu'r person ifanc o dan adran 12 gan gorff llywodraethu ysgol arall a gynhelir, ac
  - (c) na fwriedir i addysg neu hyfforddiant barhau i gael ei ddarparu i'r plentyn neu'r person ifanc yn yr ysgol arall honno.
- (2) Mae is-adran (3) hefyd yn gymwys os—
  - (a) yw plentyn neu berson ifanc yn dod yn ddisgybl cofrestredig mewn ysgol a gynhelir yng Nghymru cyn diwedd mis Medi mewn blwyddyn academiaidd,
  - (b) oedd y plentyn neu'r person ifanc yn ddisgybl cofrestredig mewn ysgol arall a gynhelir yn ystod y flwyddyn academiaidd flaenorol, ac
  - (c) oedd cynllun datblygu unigol yn cael ei gynnal ar gyfer y plentyn neu'r person ifanc o dan adran 12 gan gorff llywodraethu'r ysgol arall ar ddiwrnod olaf yr addysg neu'r hyfforddiant a ddarperid ar ei gyfer yn yr ysgol.
- (3) Rhaid i gorff llywodraethu'r ysgol a grybwyllir yn is-adran (1)(a) neu (2) (a) gynnal y cynllun datblygu unigol; ac mae'r cynllun i gael ei drin fel pe bai'n cael ei gynnal o dan adran 12 at ddibenion y Rhan hon.
- (4) Mae is-adran (6) yn gymwys os—
  - (a) yw person ifanc yn ymrestru'n fyfyrwr mewn sefydliad yn y sector addysg bellach yng Nghymru cyn diwedd mis Medi mewn blwyddyn academiaidd,
  - (b) oedd y person ifanc yn ddisgybl cofrestredig mewn ysgol a gynhelir yn ystod y flwyddyn academiaidd flaenorol, ac
  - (c) oedd cynllun datblygu unigol yn cael ei gynnal ar gyfer y person ifanc o dan adran 12 gan gorff llywodraethu'r ysgol ar ddiwrnod olaf yr addysg neu'r hyfforddiant a ddarperid ar ei gyfer yn yr ysgol.
- (5) Yn is-adran (4)(a) a (b), ystyr "blwyddyn academiaidd" yw unrhyw gyfnod rhwng 1 Awst a 31 Gorffennaf.

- (6) Rhaid i gorff llywodraethu'r sefydliad yn y sector addysg bellach yng Nghymru gynnal y cynllun datblygu unigol; ac mae'r cynllun i gael ei drin fel pe bai'n cael ei gynnal o dan adran 12 at ddibenion y Rhan hon.
- (7) Mae is-adran (8) yn gymwys os—
- (a) yw awdurdod lleol yn dod yn gyfrifol am blentyn neu berson ifanc, a
  - (b) yn union cyn i'r awdurdod ddod yn gyfrifol am y plentyn neu'r person ifanc, oedd cynllun datblygu unigol yn cael ei gynnal ar gyfer y plentyn neu'r person ifanc o dan adran 14 gan awdurdod lleol arall.
- (8) Rhaid i'r awdurdod lleol a grybwyllir yn is-adran (7)(a) gynnal y cynllun datblygu unigol; ac mae'r cynllun i gael ei drin fel pe bai'n cael ei gynnal o dan adran 14 at ddibenion y Rhan hon.
- (9) Mae is-adran (10) yn gymwys os—
- (a) yw plentyn yn dod yn blentyn sy'n derbyn gofal gan awdurdod lleol, a
  - (b) yn union cyn i'r plentyn ddod yn blentyn sy'n derbyn gofal, oedd cynllun datblygu unigol yn cael ei gynnal ar gyfer y plentyn o dan adran 12 neu 14.
- (10) Rhaid i'r awdurdod lleol sy'n gofalu am y plentyn gynnal y cynllun datblygu unigol; ac mae'r cynllun i gael ei drin fel pe bai'n cael ei gynnal o dan adran 19 at ddibenion y Rhan hon, gydag unrhyw ddarpariaeth a ddisgrifir yn y cynllun yn unol ag adran 14(6) yn cael ei thrin fel pe bai wedi ei disgrifio yn unol ag adran 19(4).
- (11) Mae is-adran (12) a (13) yn gymwys os—
- (a) yw person yn peidio â bod yn blentyn sy'n derbyn gofal (pa un ai am ei fod yn hŷn na'r oedran ysgol gorfodol neu fel arall (gweler adran 15)),
  - (b) yw awdurdod lleol yn gyfrifol am y plentyn neu'r person ifanc, ac
  - (c) yn union cyn peidio â bod yn blentyn sy'n derbyn gofal, oedd cynllun datblygu unigol yn cael ei gynnal ar gyfer y plentyn neu'r person ifanc o dan adran 19.
- (12) Rhaid i'r awdurdod lleol sy'n gyfrifol am y plentyn neu'r person ifanc gynnal y cynllun datblygu unigol.
- (13) Mae'r cynllun i gael ei drin fel pe bai'n cael ei gynnal o dan adran 14 at ddibenion y Rhan hon, gydag unrhyw ddarpariaeth a ddisgrifir yn y cynllun yn unol ag adran 19(4) yn cael ei thrin fel pe bai wedi ei disgrifio yn unol ag adran 14(6).

36 Cais i drosglwyddo cynllun i gorff llywodraethu sefydliad addysg bellach

- (1) Mae'r adran hon yn gymwys pan fo awdurdod lleol yn cynnal cynllun datblygu unigol ar gyfer person ifanc sydd wedi ymrestru'n fyfyrwr mewn sefydliad yn y sector addysg bellach yng Nghymru.
- (2) Caiff yr awdurdod lleol ofyn i gorff llywodraethu'r sefydliad ddod yn gyfrifol am gynnal y cynllun.
- (3) Os yw'r corff llywodraethu yn methu â chytuno i'r cais o fewn cyfnod rhagnodedig, caiff yr awdurdod lleol atgyfeirio'r mater at Weinidogion Cymru.
- (4) Rhaid i Weinidogion Cymru benderfynu a ddylai corff llywodraethu'r sefydliad addysg bellach gynnal y cynllun.

37 Rheoliadau ynghylch trosglwyddo cynlluniau datblygu unigol

- (1) Caiff rheoliadau wneud darpariaeth bellach ar gyfer y canlynol ac mewn cysylltiad â hwy—
- (a) trosglwyddo o dan adran 35 ddyletswydd i gynnal cynllun datblygu unigol ar gyfer plentyn neu berson ifanc;
  - (b) gwneud cais o dan adran 36, atgyfeiriad neu benderfyniad o dan yr adran honno a throsglwyddo dyletswydd i gynnal cynllun datblygu unigol ar gyfer person ifanc yn dilyn cais neu benderfyniad o'r fath;
  - (c) trosglwyddo o dan amgylchiadau rhagnodedig ddyletswydd i gynnal cynllun datblygu unigol ar gyfer plentyn neu berson ifanc—
    - (i) o un awdurdod lleol i awdurdod lleol arall;
    - (ii) o gorff llywodraethu ysgol a gynhelir neu sefydliad yn y sector addysg bellach i gorff llywodraethu ysgol arall a gynhelir neu sefydliad arall yn y sector addysg bellach;
    - (iii) o gorff llywodraethu ysgol a gynhelir neu sefydliad yn y sector addysg bellach i awdurdod lleol;
    - (iv) o awdurdod lleol i gorff llywodraethu ysgol a gynhelir neu sefydliad yn y sector addysg bellach.
- (2) Yn yr adran hon, mae cyfeiriad at gorff llywodraethu ysgol a gynhelir neu sefydliad yn y sector addysg bellach yn gyfeiriad at gorff llywodraethu ysgol neu sefydliad yng Nghymru.

Pwerau i gyfarwyddo cyrff llywodraethu ysgolion a gynhelir

38 Pŵer awdurdod lleol i gyfarwyddo cyrff llywodraethu ysgolion a gynhelir

Nid yw unrhyw bŵer awdurdod lleol o dan y Bennod hon i gyfarwyddo corff llywodraethu ysgol a gynhelir yn arferadwy mewn cysylltiad ag ysgol nad yw'r awdurdod yn ei chynnal oni bai bod yr awdurdod wedi ymgynghori â'r awdurdod lleol sy'n cynnal yr ysgol ynghylch ei fwriad i arfer y pŵer.

Darpariaeth ddysgu ychwanegol ar gyfer personau sy'n cael eu cadw'n gaeth

39 Ystyr “person sy'n cael ei gadw'n gaeth” a thermau allweddol eraill

- (1) At ddibenion y Ddeddf hon—
- mae i “awdurdod cartref” yr ystyr a roddir i “home authority” gan adran 562J o [Ddeddf Addysg 1996 \(p. 56\)](#), yn ddarostyngedig i reoliadau o dan is-adran (2);
  - mae i “dechrau'r cyfnod o gadw person yn gaeth” yr ystyr a roddir i “beginning of the detention” gan adran 562J o [Ddeddf Addysg 1996](#);
  - mae i “llety ieuencid perthnasol” yr ystyr a roddir i “relevant youth accommodation” gan adran 562(1A)(b) o [Ddeddf Addysg 1996](#);
  - ystyr “person sy'n cael ei gadw'n gaeth” (“*detained person*”) yw plentyn neu berson ifanc—
    - (a) sy'n ddarostyngedig i orchymyn cadw (o fewn yr ystyr a roddir i “detention order” gan adran 562(1A)(a), (2) a (3) o [Ddeddf Addysg 1996](#)), a

(b) sy'n cael ei gadw'n gaeth mewn llety ieuenctid perthnasol yng Nghymru neu yn Lloegr,

ac mewn darpariaethau sy'n gymwys pan gaiff person ei ryddhau mae'n cynnwys person a oedd, yn union cyn ei ryddhau, yn berson a oedd yn cael ei gadw'n gaeth.

(2) Caiff rheoliadau ddarparu—

- (a) i baragraff (a) o'r diffiniad o "home authority" yn adran 562J(1) o Ddeddf Addysg 1996 (awdurdod cartref plentyn sy'n derbyn gofal) fod yn gymwys gydag addasiadau at ddibenion y Rhan hon;
- (b) i ddarpariaeth mewn rheoliadau a wneir gan Weinidogion Cymru o dan adran 562J(4) o Ddeddf Addysg 1996 fod yn gymwys gydag addasiadau neu hebddynt at ddibenion y Rhan hon.

40 Dyletswydd i lunio cynlluniau datblygu unigol ar gyfer personau sy'n cael eu cadw'n gaeth

(1) Mae is-adran (2) yn gymwys pan fo'n cael ei dwyn i sylw awdurdod cartref yng Nghymru neu pan fo'n ymddangos iddo fel arall—

- (a) y gall fod gan berson sy'n cael ei gadw'n gaeth anghenion dysgu ychwanegol, a
- (b) nad oes cynllun datblygu unigol yn cael ei gadw gan awdurdod lleol o dan adran 42.

(2) Rhaid i'r awdurdod—

- (a) penderfynu a oes gan y person sy'n cael ei gadw'n gaeth anghenion dysgu ychwanegol, a
- (b) os yw'n penderfynu bod gan y person sy'n cael ei gadw'n gaeth anghenion dysgu ychwanegol, benderfynu yn unol â rheoliadau o dan adran 46 a fydd angen cynnal cynllun datblygu unigol ar gyfer y person sy'n cael ei gadw'n gaeth pan gaiff ei ryddhau er mwyn diwallu anghenion rhesymol y person sy'n cael ei gadw'n gaeth am addysg neu hyfforddiant.

(3) Cyn i'r awdurdod cartref wneud ei benderfyniad rhaid iddo wahodd y person a chanddo gyfrifoldeb am y llety ieuenctid perthnasol i fod yn rhan o'r penderfyniad ac, os oes angen cynllun datblygu unigol, yn rhan o'r gwaith o lunio cynllun datblygu unigol.

(4) Os yw'r awdurdod cartref yn penderfynu nad oes gan y person sy'n cael ei gadw'n gaeth anghenion dysgu ychwanegol neu na fydd angen cynnal cynllun datblygu unigol ar gyfer y person sy'n cael ei gadw'n gaeth pan gaiff ei ryddhau, rhaid iddo hysbysu'r person sy'n cael ei gadw'n gaeth, rhiant person sy'n cael ei gadw'n gaeth sy'n blentyn, a'r person a chanddo gyfrifoldeb am y llety ieuenctid perthnasol am y penderfyniad a'r rhesymau dros y penderfyniad.

(5) Os yw'r awdurdod cartref yn penderfynu bod gan berson sy'n cael ei gadw'n gaeth anghenion dysgu ychwanegol ac y bydd angen cynnal cynllun datblygu unigol ar gyfer y person sy'n cael ei gadw'n gaeth pan gaiff ei ryddhau, rhaid iddo—

- (a) llunio cynllun datblygu unigol ar gyfer y person sy'n cael ei gadw'n gaeth, a
- (b) rhoi copi o'r cynllun i'r person sy'n cael ei gadw'n gaeth, rhiant person sy'n cael ei gadw'n gaeth sy'n blentyn, a'r person a chanddo gyfrifoldeb am y llety ieuenctid perthnasol.

- (6) Os yw'r awdurdod cartref yn llunio cynllun datblygu unigol, rhaid iddo—
- (a) penderfynu a ddylai darpariaeth ddysgu ychwanegol gael ei darparu yn Gymraeg i'r person sy'n cael ei gadw'n gaeth, a
  - (b) os yw'n penderfynu y dylai math penodol o ddarpariaeth ddysgu ychwanegol gael ei ddarparu yn Gymraeg, bennu yn y cynllun y dylai gael ei ddarparu yn Gymraeg.
- (7) Os na fydd yn bosibl diwallu anghenion rhesymol y person sy'n cael ei gadw'n gaeth am ddarpariaeth ddysgu ychwanegol pan gaiff ei ryddhau oni bai bod yr awdurdod cartref hefyd yn sicrhau darpariaeth o'r math a grybwyllir yn is-adran (8), rhaid i'r awdurdod gynnwys disgrifiad o'r ddarpariaeth arall honno yn y cynllun.
- (8) Y mathau o ddarpariaeth yw—
- (a) lle mewn ysgol benodol neu sefydliad arall;
  - (b) bwyd a llety.
- (9) O ran y ddyletswydd yn is-adran (7)—
- (a) nid yw'n gymwys i le mewn ysgol benodol neu sefydliad arall nad yw'n ysgol a gynhelir yng Nghymru os nad yw'r person neu'r corff sy'n gyfrifol am dderbyniadau i'r ysgol neu'r sefydliad arall yn cydsynio;
  - (b) mae'n ddarostyngedig i'r dyletswyddau yn adrannau 55, 56(3) a 59.

41 Amgylchiadau pan nad yw'r ddyletswydd yn adran 40(2) yn gymwys

- (1) Nid yw'r ddyletswydd yn adran 40(2) yn gymwys os yw'r un neu'r llall o'r amgylchiadau yn is-adran (2) yn gymwys.
- (2) Yr amgylchiadau yw—
- (a) bod y person sy'n cael ei gadw'n gaeth yn berson ifanc nad yw'n cydsynio i benderfyniad o dan adran 40(2)(a) gael ei wneud neu i gynllun gael ei lunio;
  - (b) bod yr awdurdod cartref wedi penderfynu o'r blaen a oes gan y person sy'n cael ei gadw'n gaeth anghenion dysgu ychwanegol a'i fod wedi ei fodloni—
    - (i) nad yw anghenion y person sy'n cael ei gadw'n gaeth wedi newid yn sylweddol ers i'r penderfyniad hwnnw gael ei wneud, a
    - (ii) nad oes gwybodaeth newydd sy'n effeithio'n sylweddol ar benderfyniad o dan adran 40(2)(a) neu (b).

42 Dyletswydd i gadw cynlluniau datblygu unigol ar gyfer personau sy'n cael eu cadw'n gaeth

- (1) Mae'r adran hon yn gymwys os oedd cynllun datblygu unigol yn cael ei gynnal ar gyfer person sy'n cael ei gadw'n gaeth yn union cyn dechrau'r cyfnod o gadw'r person yn gaeth—
- (a) gan gorff llywodraethu ysgol a gynhelir yng Nghymru neu sefydliad yn y sector addysg bellach yng Nghymru o dan adran 12, neu
  - (b) gan awdurdod lleol yng Nghymru o dan adran 14 neu 19.
- (2) Mae'r adran hon hefyd yn gymwys pan fo cynllun datblygu unigol yn cael ei lunio o dan adran 40(5).
- (3) Os yw'r awdurdod cartref ar gyfer y person sy'n cael ei gadw'n gaeth yn awdurdod cartref yng Nghymru, rhaid i'r awdurdod cartref gadw'r cynllun datblygu unigol ar

gyfer y person sy'n cael ei gadw'n gaeth yn ystod y cyfnod o gadw'r person yn gaeth mewn llety ieuencid perthnasol.

- (4) Ond nid yw'r ddyletswydd yn is-adran (3) yn gymwys pan fo'r person sy'n cael ei gadw'n gaeth yn berson ifanc nad yw'n cydsynio i'r cynllun datblygu unigol gael ei gadw.
- (5) Nid yw'r ddyletswydd yn is-adran (3) yn gymwys ychwaith mewn perthynas â chynllun datblygu unigol a oedd yn cael ei gynnal gan gorff llywodraethu ysgol a gynhelir neu sefydliad yn y sector addysg bellach, neu gan awdurdod lleol ac eithrio'r awdurdod cartref, oni ddygir y ffaith bod y cynllun yn cael ei gynnal i sylw'r awdurdod cartref.
- (6) Rhaid i'r awdurdod cartref roi gwybod i'r person sy'n cael ei gadw'n gaeth a rhiant person sy'n cael ei gadw'n gaeth sy'n blentyn ei fod yn cadw cynllun datblygu unigol tra bo'r person yn cael ei gadw'n gaeth mewn llety ieuencid perthnasol.
- (7) Rhaid i'r awdurdod cartref roi copi o'r cynllun datblygu unigol i'r person a chanddo gyfrifoldeb am y llety ieuencid perthnasol.
- (8) Pan fo awdurdod cartref yn cadw cynllun datblygu unigol, rhaid iddo—
  - (a) trefnu i ddarpariaeth ddysgu ychwanegol briodol gael ei darparu i'r person sy'n cael ei gadw'n gaeth, a
  - (b) os yw'r cynllun yn pennu y dylai'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol gael ei darparu yn Gymraeg, gymryd pob cam rhesymol i sicrhau bod y ddarpariaeth ddysgu ychwanegol briodol yn cael ei darparu yn Gymraeg i'r person sy'n cael ei gadw'n gaeth.
- (9) Yn yr adran hon, ystyr “darpariaeth ddysgu ychwanegol briodol” yw—
  - (a) y ddarpariaeth ddysgu ychwanegol a bennir yn y cynllun datblygu unigol,
  - (b) os ymddengys i'r awdurdod cartref nad yw'n ymarferol i'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol a bennir yn y cynllun gael ei darparu, darpariaeth addysgol sy'n cyfateb mor agos â phosibl i'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol honno, neu
  - (c) os ymddengys i'r awdurdod cartref nad yw'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol a bennir yn y cynllun yn briodol mwyach ar gyfer y person sy'n cael ei gadw'n gaeth, darpariaeth ddysgu ychwanegol y mae'r awdurdod cartref yn ystyried ei bod yn briodol.

43 Rhyddhau person sy'n cael ei gadw'n gaeth

- (1) Mae is-adran (2) yn gymwys os—
  - (a) yw person sy'n cael ei gadw'n gaeth yn cael ei ryddhau,
  - (b) yw awdurdod lleol yng Nghymru yn gyfrifol am y person ar y dyddiad rhyddhau, ac
  - (c) oedd cynllun datblygu unigol yn cael ei gadw ar gyfer y person o dan adran 42 yn ystod y cyfnod o gadw'r person yn gaeth.
- (2) Rhaid i'r awdurdod lleol gynnal y cynllun; ac mae'r cynllun i gael ei drin fel pe bai'n cael ei gynnal o dan adran 14 at ddibenion y Rhan hon, gydag unrhyw ddarpariaeth a ddisgrifir yn y cynllun yn unol ag adran 19(4) neu 40(7) yn cael ei thrin fel pe bai wedi ei disgrifio yn unol ag adran 14(6).
- (3) Ond mae is-adran (4) yn gymwys yn lle is-adran (2)—

- (a) os yw'r person sydd wedi ei ryddhau yn blentyn, a
  - (b) os yw'r plentyn, yn union wedi iddo gael ei ryddhau, yn blentyn sy'n derbyn gofal gan awdurdod lleol yng Nghymru.
- (4) Rhaid i'r awdurdod lleol sy'n gofalu am y plentyn gynnal y cynllun; ac mae'r cynllun i gael ei drin fel pe bai'n cael ei gynnal o dan adran 19 at ddibenion y Rhan hon, gydag unrhyw ddarpariaeth a ddisgrifir yn y cynllun yn unol ag adran 14(6) neu 40(7) yn cael ei thrin fel pe bai wedi ei disgrifio yn unol ag adran 19(4).

44 **Darpariaethau penodol Rhan 2 nad ydynt i fod yn gymwys i blant a phersonau ifanc sy'n cael eu cadw'n gaeth**

- (1) Mae'r dyletswyddau a osodir gan y darpariaethau yn is-adran (2) ar y cyrff a ganlyn yn peidio â bod yn gymwys mewn perthynas â pherson sy'n cael ei gadw'n gaeth o ddechrau'r cyfnod o gadw'r person hwnnw yn gaeth—
- (a) corff llywodraethu ysgol a gynhelir;
  - (b) corff llywodraethu sefydliad yn y sector addysg bellach;
  - (c) awdurdod lleol.
- (2) Y darpariaethau yw—
- (a) adran 11 (dyletswydd corff llywodraethu i benderfynu);
  - (b) adran 12 (dyletswydd corff llywodraethu i lunio a chynnal cynllun);
  - (c) adran 13 (dyletswydd awdurdod lleol i benderfynu);
  - (d) adran 14 (dyletswydd awdurdod lleol i lunio a chynnal cynllun);
  - (e) adran 26 (dyletswydd awdurdod lleol i ailystyried penderfyniad corff llywodraethu);
  - (f) adran 30(2) (dyletswydd corff llywodraethu i atgyfeirio pan fo plentyn neu berson ifanc wedi ei gofrestru neu wedi ymrestru mewn mwy nag un sefydliad);
  - (g) adran 47(2) (dyletswydd corff llywodraethu i gymryd pob cam rhesymol i sicrhau darpariaeth ddysgu ychwanegol).
- (3) Nid yw'r dyletswyddau a osodir gan y darpariaethau yn is-adran (4) ar gorff llywodraethu ysgol a gynhelir neu ar gorff llywodraethu sefydliad yn y sector addysg bellach yn gymwys mewn perthynas â phlentyn neu berson ifanc ar unrhyw adeg tra bo'r plentyn hwnnw neu'r person ifanc hwnnw—
- (a) yn ddarostyngedig i orchymyn cadw (o fewn yr ystyr a roddir i “detention order” gan adran 562(1A)(a), (2) a (3) o Ddeddf Addysg 1996), a
  - (b) wedi ei gadw'n gaeth mewn llety ac eithrio llety ieuencid perthnasol yng Nghymru neu yn Lloegr.
- (4) Y darpariaethau yw—
- (a) adran 11 (dyletswydd i benderfynu);
  - (b) adran 12 (dyletswydd i lunio a chynnal cynllun);
  - (c) adran 17 (dyletswydd i atgyfeirio mater i awdurdod lleol sy'n gofalu am blentyn);
  - (d) adran 30(2) (dyletswydd i atgyfeirio pan fo plentyn neu berson ifanc wedi ei gofrestru neu wedi ymrestru mewn mwy nag un sefydliad);
  - (e) adran 47(2) (dyletswydd i gymryd pob cam rhesymol i sicrhau darpariaeth ddysgu ychwanegol).

- (5) Mae is-adran (6) yn gymwys hyd nes bod adran 49 o [Ddeddf Prentisiaethau, Sgiliau, Plant a Dysgu 2009 \(p. 22\)](#) (cymhwyso darpariaethau i bersonau sy'n cael eu cadw'n gaeth mewn llety ieuencid perthnasol) yn dod i rym yn llawn o ran Cymru.
- (6) Mae adran 562 o [Ddeddf Addysg 1996 \(p. 56\)](#) i gael effaith at ddiben y pwerau a'r dyletswyddau a roddir neu a osodir gan neu o dan y Rhan hon ar awdurdodau lleol fel pe bai adran 49 o [Ddeddf Prentisiaethau, Sgiliau, Plant a Dysgu 2009 \(p. 22\)](#) mewn grym yn llawn o ran Cymru.
- (7) At ddibenion y Rhan hon, mae'r cyfeiriad yn is-adran (1) o adran 562 o [Ddeddf Addysg 1996 \(p. 56\)](#) at lety ieuencid perthnasol i gael effaith fel pe bai'n gyfeiriad at lety ieuencid perthnasol yng Nghymru neu yn Lloegr.

45 Cadw'n gaeth o dan Ran 3 o Ddeddf Iechyd Meddwl 1983

- (1) Mae is-adran (2) yn gymwys pan, oherwydd adran 44 neu adran 562 o [Ddeddf Addysg 1996 \(p.56\)](#), na fo pwerau neu ddyletswyddau a roddir neu a osodir gan neu o dan y Rhan hon i neu ar awdurdodau lleol neu gyrff llywodraethu ysgolion a gynhelir neu sefydliadau yn y sector addysg bellach yn gymwys mewn perthynas â phlentyn neu berson ifanc—
- (a) sy'n ddarostyngedig i orchymyn cadw (o fewn yr ystyr a roddir i “detention order” gan adran 562(1A)(a), (2) a (3) o [Ddeddf Addysg 1996](#)), a
  - (b) sy'n cael ei gadw'n gaeth mewn ysbyty o dan Ran 3 o [Ddeddf Iechyd Meddwl 1983 \(p. 20\)](#).
- (2) Caiff rheoliadau ddarparu i'r pwerau neu'r dyletswyddau hynny gael eu cymhwyso, gydag addasiad neu hebddo, mewn perthynas â'r plentyn neu'r person ifanc.

Yr angen am gynlluniau

46 Rheoliadau ynghylch penderfynu a oes angen cynllun datblygu unigol

- (1) Mae rheoliadau o dan yr adran hon yn gymwys i'r darpariaethau a ganlyn a phenderfyniadau a wneir odanynt—
- (a) adran 14(1)(c)(ii);
  - (b) adran 31(6)(b);
  - (c) adran 40(2)(b).
- (2) Caiff rheoliadau—
- (a) pennu ffactorau sydd i gael eu hystyried wrth asesu a oes angen llunio neu gynnal cynllun;
  - (b) pennu amgylchiadau y mae angen, neu nad oes angen, llunio neu gynnal cynllun odanynt;
  - (c) darparu ar gyfer yr hyn sydd i gael ei ystyried, neu nad yw i gael ei ystyried, yn anghenion rhesymol am addysg neu hyfforddiant (pa un ai wrth bennu ffactorau, pennu amgylchiadau neu fel arall);
  - (d) gwneud darpariaeth bellach ynghylch y diffiniad o “addysg neu hyfforddiant”;
  - (e) gwneud darpariaeth ynghylch y broses ar gyfer gwneud penderfyniadau.